

**DECIZIA nr.454
din 4 iulie 2018**

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.I pct.37 [cu referire la art.402 din Codul de procedură civilă] și pct.58 [cu referire la art.497 din Codul de procedură civilă], precum și art.III pct.3 [cu referire la art.XVIII alin.(2) din Legea nr.2/2013] și pct.4 [cu referire la art.XVIII¹ din Legea nr.2/2013] din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative

Valer Dorneanu	- președinte
Marian Enache	- judecător
Petre Lăzăroiu	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Simona-Maya Teodoroiu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Benke Károly	- magistrat-asistent șef

1. Pe rol se află soluținarea obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.I pct.37 [cu referire la art.402 din Codul de procedură civilă] și pct.58 [cu referire la art.497 din Codul de procedură civilă] și art.III pct.3 [cu referire la art.XVIII alin.(2) din Legea nr.2/2013] și pct.4 [cu referire la art.XVIII¹ din Legea nr.2/2013] din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, obiecție formulată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secțiile Unite.

2. Obiecția de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.4475/11 iunie 2018 și constituie obiectul Dosarului nr.879A/2018.

3. **În motivarea obiecției de neconstituționalitate**, se susține că art.I pct.37 [cu referire la art.402 din Codul de procedură civilă] din lege, stabilind că pronunțarea hotărârii se face prin punerea soluției la dispoziția părților de către grefa instanței, nu permite stabilirea, cu precizie, a momentului pronunțării hotărârii, creând incertitudini cu privire la acest moment, în condițiile în care legea atribuie momentului pronunțării hotărârii, în unele cazuri, funcția de moment inițial al curgerii termenelor pentru exercitarea unor căi de atac. Opțiunea legiuitorului de a introduce o modalitate alternativă de pronunțare a hotărârii implică adoptarea unei reglementări care să permită determinarea, în mod exact, a momentului pronunțării și care să prezinte nivelul de precizie pe care îl asigură reglementarea pronunțării hotărârii în ședință publică. Or, referirea la punerea soluției la dispoziția părților de către grefa instanței este insuficientă pentru a permite determinarea exactă a momentului pronunțării, cu efecte negative pe planul drepturilor a căror exercitare este legată de acest moment, conform legii.

4. Se arată că art.I pct.58 [cu referire la art.497 din Codul de procedură civilă] din lege nu este clar cu privire la soluția pe care o poate adopta Înalta Curte de Casație și Justiție în ipoteza în care a pronunțat deja o soluție de casare cu trimitere și se impune o nouă soluție de casare, din cauza insuficienței probatoriilor, în detrimentul respectării dreptului la apărare. Omisiunea legiuitorului de a reglementa soluția pe care o poate pronunța Înalta Curte de Casație și Justiție într-o asemenea ipoteză, element esențial în reglementarea căii extraordinare de atac a recursului, determină încălcarea standardelor de previzibilitate a legii. În consecință, se creează un vid legislativ, întrucât, pe de o parte, limitează posibilitatea casării cu trimitere și, pe de altă parte, nu reglementează soluția care poate fi pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, în ipoteza casării hotărârii pronunțate de instanța de apel subsecvent unei casări anterioare cu trimitere.

5. Se susține că art.III pct.3 [cu referire la art.XVIII alin.(2) din Legea nr.2/2013] și pct.4 [cu referire la art.XVIII¹ din Legea nr.2/2013] din lege nu sunt clare, întrucât nu se poate stabili dacă referirea la „*data intrării în vigoare a prezentei legi*” din cuprinsul acestor texte vizează Legea nr.2/2013 sau prezenta lege supusă controlului de constituționalitate. Nepermițând identificarea exactă a legii la care se referă, textul criticat nu întrunește exigențe de precizie și claritate pe care le presupune aplicarea dispozițiilor tranzitorii.

6. Se apreciază că în măsura în care art.III pct.4 [cu referire la art.XVIII¹ alin.(2) din Legea nr.2/2013] din lege se referă la Legea nr.2/2013, el este inaplicabil, întrucât ar urma să prevadă că „*dispozițiile alin.(1) sunt aplicabile și hotărârilor, susceptibile de recurs potrivit legii, pronunțate începând cu data de 15 februarie 2013 în procesele pornite începând cu data de 15 februarie 2013 și până la data de 15 februarie 2013*”. În schimb, dacă se referă la data intrării în vigoare a legii criticate în cauza de față s-ar pune problema întoarcerii în timp a efectelor acestui text, argument suplimentar în ceea ce privește caracterul imprevizibil și neclar al normei de drept criticate.

7. Se susține că art.III pct.3 [cu referire la art.XVIII alin.(2) din Legea nr.2/2013] și pct.4 [cu referire la art.XVIII¹ din Legea nr.2/2013] din lege, introducând noi dispoziții tranzitorii în cuprinsul Legii nr.2/2013, după un interval mai mare de 5 ani de la intrarea în vigoare a acestei din urmă legi, creează incertitudini cu privire la efectele dispozițiilor tranzitorii, încălcând standardele de previzibilitate și coordonare a legislației stabilite prin jurisprudența Curții Constituționale.

8. Se arată că normele de tehnică legislativă cuprinse în art.54 din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, a căror respectare contribuie la asigurarea conformității cu principiul securității raporturilor juridice, conferă dispozițiilor tranzitorii rolul de a facilita

derularea raporturilor juridice la momentul punerii în aplicare a unei noi legi, rol care nu poate fi îndeplinit în cazul modificării dispozițiilor tranzitorii după trecerea unui interval semnificativ de timp de la intrarea lor în vigoare sau în cazul introducerii unor dispoziții tranzitorii într-un act normativ adoptat anterior. Or, prin modificarea dispozițiilor tranzitorii ale Legii nr.2/2013 și prin introducerea unor dispoziții tranzitorii în Legea nr.2/2013, iar nu în noua lege adoptată, rolul de facilitare a derulării raporturilor juridice conferit dispozițiilor tranzitorii nu poate fi îndeplinit.

9. Se concluzionează în sensul că dispozițiile legale criticate, prin lipsa de claritate și previzibilitate, încalcă art.1 alin.(5) din Constituție, în componenta referitoare la calitatea legii.

10. În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, obiecția de neconstituționalitate a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a-și exprima punctele lor de vedere.

11. **Președintele Camerei Deputaților** apreciază că obiecția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

12. Se arată că în conținutul legii supuse controlului de constituționalitate nu se regăsesc pasaje obscure sau soluții normative contradictorii, că acesta este precis, fiind redactat într-un stil specific normativ dispozitiv, care prezintă norma instituită fără explicații sau justificări. Conceptele și noțiunile utilizate sunt configurate în concordanță cu dreptul pozitiv, iar stabilitatea soluțiilor normative este departe de a fi ambiguă, acestea fiind redate previzibil și univoc, cu respectarea prevederilor Legii nr.24/2000. Se mai indică faptul că, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a precizat, în mod constant, că Legea nr.24/2000 nu constituie, în sine, o normă de rang constituțional, chiar dacă nerespectarea prevederilor sale se constituie într-un veritabil criteriu de constituționalitate prin prisma aplicării art.1

alin.(5) din Legea fundamentală (Decizia nr.22 din 20 ianuarie 2016), astfel că nu pot fi absolutizate criteriile stabilite prin Legea nr.24/2000.

13. Existența unor probleme de interpretare și aplicare a legii este inerentă oricărui sistem de drept, deoarece, în mod inevitabil, normele juridice au un anumit grad de generalitate. Este invocată Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 24 mai 2007, pronunțată în cauza *Dragotoniou și Militaru-Pidhorni împotriva României*. Întinderea noțiunii de previzibilitate depinde într-o largă măsură de conținutul textului respectiv, de domeniul la care se referă, ca și de numărul și de calitatea destinatarilor săi. Asemenea consecințe nu au nevoie să fie previzibile cu o certitudine absolută. O atare certitudine, oricât de dorită ar fi, este imposibil de realizat și, mai mult, poate da naștere la o rigiditate excesivă a reglementării; or, legea nu trebuie neapărat să fie însoțită de certitudini absolute, iar dreptul trebuie să știe să se adapteze schimbărilor de situație [a se vedea Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 25 august 1998, pronunțată în cauza *Hertel împotriva Elveției*].

14. Se arată că introducerea unor dispoziții tranzitorii în actul normativ de bază, respectiv Legea nr.2/2013, nu și în actul normativ modificator al acesteia, reprezintă este o opțiune de tehnică legislativă, iar dispozițiile modificatoare ale Legii nr.2/2013 se vor aplica, împreună cu celelalte prevederi ale legii supuse controlului de constituționalitate, de la aceeași dată, respectiv data intrării în vigoare a acesteia din urmă. Potrivit principiului neretroactivității legii civile, dispozițiile din cele două acte normative nu retroactivează deoarece, prin introducerea prevederilor din Legea nr.2/2013 în prezenta lege, intrarea în vigoare a dispozițiilor de modificare se suprapune cu data intrării în vigoare a legii de modificare indiferent care ar fi aceasta. În aceste condiții, judecătorul cauzei nu poate aplica dispozițiile respective decât de la data la care intră în vigoare, în conformitate cu prevederile art.11 alin.(3) și art.12 alin.(1) și (3) din Legea nr.24/2000.

15. Se mai indică faptul că, spre deosebire de art.XVIII, care a existat la data adoptării Legii nr.2/2013, art.XVIII¹ a fost introdus prin legea criticată și, în consecință, judecătorul cauzei nu poate aplica retroactiv acest text, el neexistând la data adoptării Legii nr.2/2013; prin urmare, dispozițiile sale urmează a fi aplicate doar acelor situații existente la data intrării în vigoare a prezentului act normativ și care îndeplinesc celelalte condiții ale textului.

16. Se subliniază că, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, dacă, sub aparența unor critici referitoare la ambiguitatea și neclaritatea textelor de lege, se solicită, în realitate, interpretarea acestora, sesizarea este inadmisibilă, întrucât o asemenea analiză excedează competenței Curții Constituționale.

17. În consecință, se arată că dispozițiile legale criticate întrunesc exigențele constituționale prin raportare la prevederile art.1 alin.(5) din Constituție.

18. **Președintele Senatului și Guvernul** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra obiecției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctul de vedere al președintelui Camerei Deputaților, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile legii criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

19. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.a) din Constituție, precum și ale art.1, art.10, art.15 și art.18 din Legea nr.47/1992, republicată, să soluționeze obiecția de neconstituționalitate.

20. **Obiectul controlului de constituționalitate** îl constituie dispozițiile art.I pct.37 [cu referire la art.402 din Codul de procedură civilă] și pct.58 [cu referire la art.497 din Codul de procedură civilă], precum și art.III pct.3 [cu referire la art.XVIII alin.(2) din Legea nr.2/2013] și pct.4 [cu referire la art.XVIII¹ din Legea

nr.2/2013] din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, care au următorul cuprins:

- Art.I pct.37 [cu referire la art.402 din Codul de procedură civilă]: *„Hotărârea se poate pronunța în ședință publică, la locul unde s-au desfășurat dezbaterea, de către președinte sau de către un judecător, membru al completului de judecată, care va citi minuta, indicând și calea de atac ce poate fi folosită împotriva hotărârii sau se poate pronunța prin punerea soluției la dispoziția părților de către greșfa instanței”;*

- Art.I pct.58 [cu referire la art.497 din Codul de procedură civilă]: *„Înalta Curte de Casație și Justiție, în caz de casare, trimite, o singură dată în cursul procesului, cauza spre o nouă judecată instanței de apel care a pronunțat hotărârea casată ori, atunci când este cazul și sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art.480 alin.(3), primei instanțe, a cărei hotărâre este, de asemenea, casată. Atunci când interesele bunei administrări a justiției o cer, cauza va putea fi trimisă oricărei alte instanțe de același grad, cu excepția cazului casării pentru lipsă de competență, când cauza va fi trimisă instanței competente sau altui organ cu activitate jurisdicțională competent potrivit legii. În cazul în care casarea s-a făcut pentru că instanța a depășit atribuțiile puterii judecătorești sau când s-a încălcat autoritatea de lucru judecat, cererea se respinge ca inadmisibilă”;*

- Art.III pct.3 [cu referire la art.XVIII alin.(2) din Legea nr.2/2013]: *„(2) În procesele pornite începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi și până la data de 31 decembrie 2018 inclusiv nu sunt supuse recursului hotărârile pronunțate în cererile prevăzute la art.94 pct.1 lit.a) – i) din Legea nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, cu modificările ulterioare, în cele privind navigația civilă și activitatea în porturi, conflictele de muncă și de asigurări sociale, în materie de expropriere. De asemenea, în aceste procese nu sunt supuse recursului*

hotărârile date de instanțele de apel în cazurile în care legea prevede că hotărârile de primă instanță sunt supuse numai apelului”;

- Art.III pct.4 [cu referire la art.XVIII¹ din Legea nr.2/2013]: „(1) În procesele pornite începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi și până la data de 31 decembrie 2018 inclusiv, recursurile declarate, potrivit legii, împotriva hotărârilor pronunțate în apel de tribunale în cererile evaluabile în bani în valoare de până la 200.000 lei inclusiv, indiferent de calitatea părților, profesioniști sau neprofesioniști, se judecă de curțile de apel, iar recursurile declarate, potrivit legii, împotriva hotărârilor pronunțate în apel de curțile de apel în cererile evaluabile în bani în valoare de peste 200.000 lei, indiferent de calitatea părților, profesioniști sau neprofesioniști, se judecă de Înalta Curte de Casație și Justiție.

(2) Dispozițiile alin.(1) sunt aplicabile și hotărârilor, susceptibile de recurs potrivit legii, pronunțate începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi în procese pornite începând cu data de 15 februarie 2013 și până la data intrării în vigoare a prezentei legi”.

21. Textul constituțional invocat în susținerea obiecției de neconstituționalitate este art.1 alin.(5) privind calitatea legii.

(1) Admisibilitatea obiecției de neconstituționalitate

22. Curtea constată că obiecția de neconstituționalitate formulată îndeplinește condițiile de admisibilitate prevăzute de art.146 lit.a) teza întâi din Constituție atât sub aspectul obiectului său, fiind vorba de o lege adoptată și nepromulgată, cât și sub cel al titularului dreptului de sesizare, aceasta fiind formulată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secțiile Unite, în condițiile art.25 lit.c) din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.827 din 13 septembrie 2005, potrivit căruia „Înalta Curte de Casație și Justiție se constituie în Secții Unite pentru: [...] c) sesizarea Curții Constituționale pentru controlul constituționalității legilor înainte de

promulgare”. De asemenea, Curtea reține că obiecția de neconstituționalitate a fost formulată pe data de 8 iunie 2018, iar legea criticată a fost comunicată Curții Constituționale împreună cu obiecția de neconstituționalitate, fără să fi fost, însă, certificată pe președinții celor două Camere ale Parlamentului. Legea supusă controlului de constituționalitate a fost comunicată Înaltei Curți de Casație și Justiție la data de 11 iunie 2018, ceea ce înseamnă că obiecția de neconstituționalitate a fost formulată chiar înainte de începerea curgerii termenului de protecție de cinci zile prevăzut de art.15 alin.(2) teza întâi din Legea nr.47/1992, legea criticată fiind adoptată în procedură obișnuită.

23. Cu privire la acest aspect, prin Decizia nr.377 din 31 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.586 din 21 iulie 2017, par.35 și 36, Curtea a statuat că, strict formal, Înalta Curte de Casație și Justiție are obligația să sesizeze Curtea Constituțională cu o lege față de care procedura legislativă a fost încheiată, după ce forma legii a fost certificată de președinții celor două Camere ale Parlamentului și după ce i-a fost comunicată legea pentru exercitarea dreptului de sesizare asupra constituționalității legii. Raportat la cauza de față, Curtea constată că această neregularitate procedurală a fost acoperită, până la termenul de judecată fixat în prezenta cauză, prin faptul că, ulterior, Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat Curții Constituționale forma certificată a legii, sub adresa înregistrată cu nr.4636 din 15 iunie 2018, iar forma certificată a legii nu diferă cu nimic față de forma depusă inițial la dosarul Curții Constituționale [a se vedea și Decizia nr.377 din 31 mai 2017, par.35 și 37]. Rezultă că obiecția de neconstituționalitate nu a fost formulată cu depășirea termenelor prevăzute de lege [a se vedea Decizia nr.67 din 21 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.223 din 13 martie 2018, par.70], ceea ce duce la concluzia legalei sesizări a Curții Constituționale.

(2) Parcursul legislativ al legii criticate

24. Propunerea legislativă a fost inițiată de 182 deputați și senatori, fiind înregistrată la Senat la data de 18 aprilie 2018. Aceasta a fost transmisă Comisiei speciale comune a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției, în vederea întocmirii raportului. Raportul asupra propunerii legislative a fost întocmit de această comisie și depus la 29 mai 2018. Propunerea legislativă a fost adoptată de Senat [Cameră de reflecție] la data de 29 mai 2018 [voturi pentru=72, împotriva=6, abțineri=27].

25. La data de 29 mai 2018, propunerea legislativă adoptată de Senat a fost transmisă Camerei Deputaților, iar Comisia specială comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției a întocmit și depus raportul asupra acesteia la 5 iunie 2018. Propunerea legislativă a fost adoptată de Camera Deputaților [Cameră decizională] la data de 6 iunie 2018 [voturi pentru=187, împotriva=11, abțineri=75].

26. La data de 8 iunie 2018, Curtea Constituțională a fost sesizată cu prezenta obiecție de neconstituționalitate.

(3) Analiza obiecției de neconstituționalitate

27. Examinând critica de neconstituționalitate formulată în privința art.I pct.37 [cu referire la art.402 din Codul de procedură civilă] din lege, Curtea reține că noua soluție legislativă preconizată prevede că hotărârea judecătorească se pronunță în ședință publică sau prin punerea soluției la dispoziția părților de către grefa instanței, îndepărtându-se de la actualul conținut normativ al art.402 din Codul de procedură civilă, care prevede regula pronunțării hotărârii în ședință publică și excepția pronunțării acesteia prin punerea soluției la dispoziția părților de către grefa instanței în ipoteza amânării pronunțării. Astfel, conform art.402 din Codul de procedură civilă în vigoare, „*Sub rezerva dispozițiilor art.396 alin.(2), hotărârea se va pronunța în ședință publică, la locul unde s-au desfășurat dezbaterile, de către președinte sau de către un judecător, membru al completului de judecată, care va*

citi minuta, indicând și calea de atac ce poate fi folosită împotriva hotărârii". Art.396 alin.(2) din cod prevede că „În cazul amânării prevăzute la alin.(1) [pronunțării – s.n.], președintele, odată cu anunțarea termenului la care a fost amânată pronunțarea, poate stabili că pronunțarea hotărârii se va face prin punerea soluției la dispoziția părților prin mijlocirea grefei instanței". La data adoptării Codului de procedură civilă, punerea soluției la dispoziția părților prin mijlocirea grefei, ca mijloc de realizare a publicității hotărârii alternativă celei pronunțării în ședință publică, a reprezentat un element novator major al acesteia, impusă de rațiuni practice indiscutabile. Prin normativizarea acestei posibilități de pronunțare a hotărârii s-a asigurat, astfel, luarea la cunoștință efectivă a soluției pronunțate. Totuși, însăși doctrina de drept procesual civil s-a arătat surprinsă de limitarea ipotezelor în care acest mijloc de realizare a publicității hotărârii a fost reglementat pe cale de excepție numai în situația amânării pronunțării reglementate de art.396 alin.(2) din Codul de procedură civilă.

28. Astfel, Curtea constată că noua soluție legislativă extinde sfera de aplicare a punerii soluției la dispoziția părților de către grea instanței, ca formă de realizare a publicității hotărârii. O asemenea formă de publicitate a hotărârii judecătorești este concordantă și cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Aceasta a arătat că termenii folosiți în fraza a doua din cuprinsul art.6 par.1 din Convenție, respectiv „*hotărârea va fi pronunțată în mod public*”, poate sugera o citire a deciziei cu voce tare. Fără îndoială textul din limba franceză folosește participiul „*dat(ă)*”, în timp ce cuvântul corespondent din limba engleză este „*pronunțat(ă)*”, dar această diferență minoră nu este de natură să risipească impresia degajată din textul în cauză: în franceză „*dat(ă) în mod public*” – și nu „*făcut(ă) public(ă)*” – poate fi foarte bine considerat sinonim cu „*pronunțat(ă) în mod public*”. La prima vedere, art.6 par.1 din Convenție apare ca fiind mai strict în această privință decât art.14 par.1 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice,

care prevede că hotărârea „*va fi făcută publică*”. Numeroase state membre ale Consiliului Europei au o lungă tradiție ca, pe lângă citirea cu voce tare, să recurgă la alte mijloace pentru a face publice toate sau unele dintre deciziile instanțelor lor și, în special, a celor pronunțate de curțile lor de casație, de exemplu, prin depunerea la grefa instanței, accesibilă publicului. Redactorii Convenției nu ar fi putut neglija acesta aspect, chiar dacă grija acestora pentru a o lua în considerare nu este atât de ușor de identificabilă în documentele lor de lucru precum în lucrările pregătitoare ale Convenției din 1966. Prin urmare, Curtea nu consideră că ar trebui să aleagă o interpretare literală. Curtea consideră că, în fiecare caz, aprecierea modalității de publicitate, prevăzute de dreptul intern al statului membru, dată unei hotărâri, trebuie realizată în lumina particularităților procedurilor în discuție, luând în considerare ansamblul acestora și în funcție de obiectul și scopul art.6 par.1 din Convenție [a se vedea Hotărârea din 8 decembrie 1983, pronunțată în cauza *Pretto și alții împotriva Italiei*, par.25-26, Hotărârea din 8 decembrie 1983, pronunțată în cauza *Axen împotriva Germaniei*, par.30-31, Hotărârea din 22 februarie 1984, pronunțată în cauza *Sutter împotriva Elveției*, par.32-33].

29. Nu este încălcat caracterul public al pronunțării, dacă orice persoană care justifică un interes poate consulta sau obține o copie de pe textul complet al hotărârii judecătorești; mai mult, în același sens se reține și faptul că cele mai importante hotărâri, precum s-a întâmplat în cazul dat, sunt publicate într-o publicație oficială. Prin urmare, jurisprudența instanței, într-o anumită măsură, este deschisă controlului public [Hotărârea din 22 februarie 1984, pronunțată în cauza *Sutter împotriva Elveției*, par.34]. Scopul urmărit de art.6 par.1 în contextul cauzei – și anume, asigurarea controlului puterii judecătorești de către public în vederea respectării dreptului la un proces echitabil – a fost atins în cursul procedurii privită în ansamblu [Hotărârea din 8 decembrie 1983, pronunțată în cauza *Axen împotriva Germaniei*, par.32], precum și în cazul în care instanța de casare a admis sau respins

cererea și a depus decizia sa la grefă în condițiile în care accesul la textul integral al acesteia este asigurat publicului [o asemenea procedură, în cazul recursului în casație, este chiar calificată ca fiind o soluție mai „bună” decât citirea în ședință publică a dispozitivului, a se vedea Hotărârea din 8 decembrie 1983, pronunțată în cauza *Pretto și alții împotriva Italiei*, par.27]. Aspectul formal al problemei este, în realitate, de o importanță secundară, în comparație cu scopul publicității impus de art.6 par.1 din Convenție [par.22].

30. Publicitatea procedurii judiciare protejează justițiabilii de o justiție secretă care scapă controlului public; constituie un mijloc prin care se menține încrederea în instanțele judecătorești de rang inferior sau superior. Publicitatea conferă administrării justiției un caracter transparent, contribuind, astfel, la îndeplinirea scopului prevăzut de art.6 par.1 din Convenție, respectiv dreptul la un proces echitabil a cărui garantare este unul dintre principiile fundamentale ale oricărei societăți democratice în sensul Convenției [Hotărârea din 8 decembrie 1983, pronunțată în cauza *Pretto și alții împotriva Italiei*, par.21]. Aceste principii se aplică atât în privința caracterului public al judecății, cât și al pronunțării [Hotărârea din 16 aprilie 2013, pronunțată în cauza *Fazliyski împotriva Bulgariei*, par.64]. Curtea a subliniat că, deși este în conexiune cu cerința generală de echitabilitate, exigența art.6 par.1 din Convenție ca hotărârea să fie pronunțată în mod public este de sine stătătoare [par.65]. De aceea, nu poate fi privit ca fiind decisiv argumentul potrivit căruia justițiabilul a fost în măsură să acceseze hotărârea în cazul său de la grefa instanței și să își exercite dreptul de a formula calea de atac. Ceea ce contează este dacă aceste hotărâri au fost, în orice formă, accesibile publicului [par.65]. Această cerință nu poate fi privită ca fiind obiectul unor limitări implicit admise. Totuși, Curtea a aplicat-o cu o anumită flexibilitate. Evaluarea modalităților de publicitate a unei hotărâri prevăzute de dreptul intern al statului membru trebuie realizată în

lumina particularităților procedurilor în discuție, luând în considerare ansamblul acestora și în funcție de obiectul și scopul art.6 par.1 din Convenție [par.66].

31. Fosta Comisie Europeană a Drepturilor Omului a considerat inadmisibilă o plângere ce privea lipsa pronunțării publice într-o cauză penală din moment ce numai sentința [dispozitivul] a fost citită în ședință publică, iar motivele [considerentele] au fost depuse, ulterior, la grefă. Comisia a observat practica standard în materie penală a statului respectiv potrivit căreia numai dispozitivul hotărârii era citit în ședință publică, pe când considerentele erau redactate la o dată ulterioară, și a dat o semnificație deosebită faptului că dispozitivul, care a fost citit în ședință publică, cuprindea fapta pentru care persoana a fost acuzată, constatarea vinovăției, existența circumstanțelor agravante și pedeapsa impusă. Comisia a statuat că dispozitivul, chiar dacă are o natură concisă, a fost suficient de explicit și a satisfăcut exigențele art.6 par.1 din Convenție [Decizia din 18 decembrie 1980, pronunțată în cauza *Crociani și alții împotriva Italiei*; a se vedea și Hotărârea din 17 ianuarie 2008, pronunțată în cauza *Ryakib Biryukov împotriva Rusiei*, par.33].

32. Cu privire la hotărârile instanțelor superioare de respingere a recursurilor în casație, Curtea a stabilit că nu există o încălcare a art.6 par.1 din Convenție dacă pronunțarea nu a fost realizată în ședință publică; Curtea a dat o atenție deosebită stadiului procedurii și controlului realizat de aceste jurisdicții, care se limitează la un control de legalitate, cât și deciziilor acestora, care conferă autoritate de lucru judecat hotărârilor instanțelor inferioare, fără a modifica cu nimic consecințele acestora în privința justițiabililor. Având în vedere aceste considerații, exigența publicității pronunțării hotărârii a fost îndeplinită atunci când, prin depunerea la grefa instanței, textul integral al deciziei a devenit accesibil tuturor; când o hotărâre nu a fost pronunțată în ședință publică, dar confirmă hotărârea unei instanțe inferioare pronunțată în ședință publică; sau când oricine are un interes legitim poate consulta textul complet al hotărârii instanței, iar deciziile cele mai

importante ale acesteia sunt publicate, în mod subsecvent, în cadrul unei publicații oficiale, astfel că jurisprudența sa este, într-o mare măsură, deschisă controlului public [par.34].

33. Curtea nu a constatat încălcarea art.6 par.1 din Convenție atunci când curtea de apel a pronunțat, în ședință publică, o decizie care a rezumat și conferit autoritate de lucru judecat hotărârii unui tribunal de primă instanță, care, la rândul său, deși a judecat cauza în ședință publică, nu a pronunțat hotărârea în aceleași condiții [par.35]. Exigența pronunțării în ședință publică a fost, însă, încălcată, atunci când deciziile celor două nivele de jurisdicție, având ca obiect soluționarea în ședință nepublică a unei cereri de indemnizare pentru deținere, nu au fost pronunțate în mod public și nu erau accesibile publicului în alt mod. În fine, dacă lipsa judecării în ședință publică este nejustificată, posibilitatea de acces la dosar a persoanelor care justifică un interes juridic în cauză și publicarea deciziilor curților de apel sau a instanțelor supreme care au o importanță deosebită, nu este suficientă pentru a satisface exigențele de publicitate [par.36].

34. Curtea a reiterat faptul că, într-o societate democratică în sensul Convenției, dreptul la o bună administrare a justiției ocupă un loc atât de proeminent, încât o interpretare restrictivă a art.6 par.1 din Convenție nu corespunde scopului și obiectului acestei prevederi [par.37].

35. Pentru a evalua dacă citirea dispozitivului deciziei în ședință publică este conform cu art.6 par.1 din Convenție, Curtea trebuie să stabilească dacă publicul are acces la hotărârea motivată prin alte forme decât prin citirea acesteia în ședință publică și, în caz afirmativ, examinează modalitățile de publicitate a hotărârii motivate pentru a asigura controlul publicului. Or, în cazul dat numai părțile și reprezentanții lor au avut dreptul de a lua la cunoștință decizia motivată. Publicul nu putea avea acces la decizia motivată, chiar dacă aceasta era depusă la grefa instanței, accesul fiind asigurat numai părților și altor participanți la procedură. Prin urmare,

motivele care au stat la baza hotărârii, cu excepția referirii la art.1064 din Codul civil, sunt inaccesibile publicului. Mai mult, art.1064 din Codul civil rus cuprinde principii generale cu privire la răspunderea civilă delictuală, iar dispozitivul deciziei nu cuprindea nicio indicație cu privire la principiul aplicabil ce derivă din acest text, astfel că nu avea un caracter informativ în privința publicului care nu avea cunoștințe juridice relevante. Prin urmare, obiectivul urmărit de art.6 par.1 din Convenție, și anume asigurarea controlului puterii judecătorești de către public în vederea apărării dreptului la un proces echitabil, nu a fost satisfăcut [Hotărârea din 17 ianuarie 2008, pronunțată în cauza *Ryakib Biryukov împotriva Rusiei*, par.38-46].

36. Întrucât nu exista niciun mijloc prin intermediul căruia să se asigure publicitatea, cu excepția citirii dispozitivului hotărârii în ședință publică, hotărârile instanțelor au rămas inaccesibile publicului. Posibilitatea de a avea acces la hotărâre a persoanelor ale căror drepturi sau interese legitime au fost afectate nu este suficientă pentru a îndeplini exigențele publicității pronunțării hotărârii [Hotărârea din 15 ianuarie 2015, pronunțată în cauza *Malmberg împotriva Rusiei*, par.55]. În aceste condiții, Curtea a conchis în sensul că scopul urmărit de art.6 par.1 din Convenție – și anume asigurarea controlului puterii judecătorești de către public în vederea garantării dreptului la un proces echitabil – nu a fost atins. Motivarea Curții, care ar fi explicat motivele pentru care pretențiile reclamantilor au fost respinse, au fost inaccesibile publicului [par.57].

37. Totodată, atunci când o cerere de compensare pentru detenția efectuată a fost examinată în primă instanță și în apel, fără ca deciziile acestor instanțe să fie pronunțate în ședință publică sau fără a se realiza, în mod suficient, publicitatea prin alte mijloace, este încălcat art.6 par.1 din Convenție [Hotărârea din 24 noiembrie 1997, pronunțată în cauza *Werner împotriva Austriei*, par.56-60].

38. În cauze ce privesc minorii – spre exemplu, stabilirea domiciliului acestuia – Curtea a stabilit că dacă oricine justifică un interes pentru a consulta sau

obține o copie a textului integral al ordinului/ hotărârii primei instanțe sau dacă hotărârile cele mai importante ale instanțelor de apel sau de primă instanță sunt în mod sistematic publicate se asigură publicului posibilitatea de a studia maniera în care instanțele abordează asemenea cazuri și principiile aplicate în soluționarea acestora [Hotărârea din 24 aprilie 2001, pronunțată în cauza *B. și P. împotriva Regatului Unit*, par.47]. Ținând cont, însă, de natura procedurii și de forma de publicitate prevăzută de legea internă, Curtea a considerat că o interpretare literală nu numai că nu ar fi necesară în scopul asigurării controlului public, dar poate prejudicia scopul primar al art.6 par.1 din Convenție, acela de a garanta dreptul la un proces echitabil [par.48].

39. În ceea ce privește contextul normativ național, Curtea reține că, potrivit art.402 din Codul de procedură civilă, în vigoare, forma de publicitate atașată pronunțării hotărârii este, ca regulă, citirea minutei hotărârii în ședință publică. În măsura în care prin simpla citire a minutei se înțeleg motivele pentru care acțiunea a fost respinsă sau admisă, cerința publicității pronunțării este îndeplinită. În cazul în care nu se înțeleg aceste motive, trebuie asigurat accesul publicului la motivele care au stat la baza hotărârii astfel pronunțate pentru a se asigura cerințele art.6 par.1 din Convenție. Excepția de la regula instituită de art.402 din Codul de procedură civilă este prevăzută în art.396 alin.(2) din cod, în cazul amânării pronunțării, când se poate stabili că pronunțarea hotărârii se va face prin punerea soluției la dispoziția părților prin mijlocirea grefei instanței. O asemenea soluție este conformă cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului dacă publicul are acces la textul integral al hotărârii.

40. Noua redactare a textului art.402 din cod lasă la aprecierea judecătorului alegerea modalității de publicitate în sensul că acesta va putea dispune pronunțarea hotărârii fie în ședință publică, fie prin depunere la grefa instanței judecătorești, indiferent de faptul că în cauză a fost dispusă sau nu amânarea

pronunțării. Critica de neconstituționalitate nu vizează însă acest drept de opțiune acordat judecătorului cauzei, ci faptul că într-o atare situație instanța judecătorească sau justițiabilul nu vor cunoaște nici data pronunțării hotărârii și nici data de la care va curge termenul de exercitare a căii de atac în ipoteza în care aceasta nu curge de la comunicare, ci de la pronunțare [a se vedea, spre exemplu, art.468 alin.(4) sau art.470 alin.(5) din Codul de procedură civilă]. O asemenea critică de neconstituționalitate nu poate fi acceptată în ipoteza cauzelor pentru care a fost amânată pronunțarea din moment ce, chiar, în prezent, pentru aceste cauze forma de publicitate a pronunțării este prin depunerea soluției la grefa instanței, fiind aplicată deja de instanțele judecătorești de cel puțin 5 ani, odată cu intrarea în vigoare a Codului de procedură civilă [15 februarie 2013]. În situația actualului art.396 alin.(2) din cod, data pronunțării nu poate fi alta decât data pentru care a fost amânată pronunțarea. La această dată se întocmește minuta, care se pune la dispoziția părților prin mijlocirea grefei în aceeași zi. Prin urmare, problema de constituționalitate invocată în cauza de față cu caracter de nouitate de Înalta Curte de Casație și Justiție nu poate fi reținută.

41. În consecință, și potrivit noii soluții legislative preconizate, sub aspectul tezei referitoare la pronunțarea prin punerea soluției la dispoziția părților de către grefa instanței, data pronunțării este ziua în care au fost închise dezbaterile în cazul în care instanța judecătorească se pronunță în aceeași zi. La același moment temporar se întocmește minuta, care se pune la dispoziția părților prin mijlocirea grefei în aceeași zi, data hotărârii fiind cea la care minuta a fost adusă la cunoștința publicului în maniera anterior arătată. În schimb, în ipoteza în care instanța judecătorească a amânat pronunțarea, data pronunțării hotărârii este ziua pentru care a fost amânată pronunțarea. La această dată se întocmește minuta, care se pune la dispoziția părților prin mijlocirea grefei în aceeași zi, data hotărârii fiind cea la care minuta a fost adusă la cunoștința publicului în maniera anterior arătată. Astfel, de la această dată, pe de

o parte, instanța se dezinvestește și niciun judecător nu poate reveni asupra părerii sale [art.429 din Codul de procedură civilă], hotărârea dobândește autoritate de lucru judecat [art.430 alin.(1) din Codul de procedură civilă] și va curge termenul de cel mult 30 de zile în care hotărârea se va redacta și se va semna [art.426 alin.(5) din Codul de procedură civilă], iar, pe de altă parte, va curge termenul de exercitare a căilor de atac, în ipoteza în care legiuitorul prevede expres momentul pronunțării ca fiind data *a quo* a acestuia. Prin urmare, sub aspect temporal, în ambele ipoteze antereferite, data întocmirii minutei coincide cu data pronunțării hotărârii. Astfel, Curtea constată astfel că **o atare soluție legislativă nu încalcă art.1 alin.(5) din Constituție.**

42. De asemenea, Curtea subliniază că, din perspectiva evoluțiilor recente ale jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, atunci când nu se pronunță hotărârea în ședință publică cu indicarea motivelor care au stat la baza acesteia, posibilitatea publicului de a avea acces la textul integral al hotărârii trebuie pe deplin asigurată. În acest sens, art.538 din Codul de procedură civilă este, în principiu, o garanție de care publicul se poate folosi și, așadar, trebuie interpretat extensiv, aspect ce va reveni personalului competent să se îngrijească de soluționarea cererilor publicului. În același sens este și art.161 din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr.1375/2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.970 din 28 decembrie 2015. Nu în ultimul rând, Curtea reține că personalul cu competențe în soluționarea cererilor publicului trebuie să respecte și Regulamentul Uniunii Europene 2016/679 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor).

43. Examinând critica de neconstituționalitate formulată în privința art.I pct.58 [cu referire la art.497 din Codul de procedură civilă] din lege, Curtea reține

că modificarea operată asupra art.497 din Codul de procedură civilă limitează posibilitatea Înaltei Curți de Casație și Justiție de a casa și trimite spre o nouă judecată cauza la instanța de apel sau prima instanță, după caz. Astfel, Înalta Curte de Casație și Justiție poate apela la procedeul casării cu trimitere o singură dată în cursul procesului civil, ceea ce înseamnă că la o a doua casare a hotărârii va reține cauza spre judecare. În acest fel, calea extraordinară de atac a recursului devine cadrul procesual atât pentru cercetarea motivelor de legalitate, cât și al judecării pe fond a cauzei.

44. Prin Decizia nr.201 din 30 martie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.552 din 12 iulie 2017, par.17, Curtea Constituțională a constatat că în noua lege procesual civilă legiuitorul a reșezat căile de atac, recursul constituind o cale extraordinară de atac ce poate fi exercitată de partea nemulțumită pentru motive de nelegalitate și numai în condițiile prevăzute de lege. Totodată, Curtea a statuat că rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție, ca instanță de casație, este acela de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către toate instanțele judecătorești, rol consacrat prin art.126 alin.(3) din Constituție [Decizia nr.369 din 30 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.582 din 20 iulie 2017, par.26]. Întrucât din punctul de vedere al instanței judecătorești competente să judece fondul după casare, se distinge între *casarea cu trimitere* și *casarea cu reținere*, rolul de instanță de casație al Înaltei Curți de Casație și Justiție nu impune legiuitorului obligația ca, în ipoteza admiterii recursului, să reglementeze instituția casării cu trimitere sau a celei cu reținere, ambele soluții fiind, deopotrivă, constituționale, reprezentând o opțiune a legiuitorului de a normativiza numai una dintre aceste soluții sau ambele, fără a fi încălcat rolul instanței supreme. Legiuitorul se află în poziția cea mai potrivită pentru a aprecia dacă reglementează ca regulă casarea cu trimitere pentru a decongestiona și evita supraaglomerarea instanței supreme, desigur, cu dezavantajul că dosarul cauzei va fi trimis instanței

judecătorești a cărei hotărâre a fost casată, care va relua judecata, cu consecința deschiderii din nou a posibilității formulării recursului, iar în cazul admiterii acestuia se va relua procedura. Sau, din contră, legiuitorul poate reglementa casarea cu reținere dacă apreciază, având în vedere încărcătura Înaltei Curți de Casație și Justiție, că judecarea cauzei s-ar putea realiza în condiții de celeritate, evitându-se, astfel, reluarea unui parcurs procedural anevoios. De asemenea, legiuitorul, în funcție de opțiunea sa, poate reglementa ambele soluții posibile [casare cu trimitere/reținere], caz în care Înalta Curte de Casație și Justiție urmează să aplice soluția legislativă în mod corespunzător. În acest context, Curtea subliniază faptul că excedează competenței sale cenzurarea opțiunii legiuitorului în favoarea unei soluții legislative sau a alteia, ambele deopotrivă constituționale [a se vedea Decizia nr.748 din 4 noiembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.71 din 1 februarie 2016, par.27].

45. În momentul de față, **Înalta Curte de Casație și Justiție**, ca regulă, atunci când admite recursul formulat, **va casa hotărârea și va trimite cauza spre rejudecare instanței competente** [cu excepția **(a)** situațiilor în care hotărârea a fost casată pentru motivele de casare prevăzute de art.488 alin.(1) pct.4 sau 7, respectiv depășirea atribuțiilor puterii judecătorești sau încălcarea autorității de lucru judecat, caz în care hotărârea se casează, iar cererea se respinge ca inadmisibilă și **(b)** a contenciosului administrativ]. În schimb, **ca regulă, celelalte instanțe judecătorești** competente să soluționeze recursul, respectiv tribunalele sau curțile de apel, admit recursul, **casează hotărârea și rețin cauza spre rejudecare** [cu excepția situațiilor în care instanța a cărei hotărâre este atacată cu recurs a soluționat procesul fără a intra în judecata fondului sau judecata s-a făcut în lipsa părții care a fost nelegal citată, atât la administrarea probelor, cât și la dezbaterea fondului, *caz în care trimiterea se poate dispune o singură dată în cursul procesului*].

46. Astfel, Curtea constată că în dreptul pozitiv sunt consacrate atât casarea cu reținere, cât și casarea cu trimitere. Mai mult, pentru anumite situații limitativ prevăzute de lege, este reglementată și casarea cu trimitere numai o singură dată, în cazul tribunalelor/ curților de apel [art.498 alin.(2) din Codul de procedură civilă]. Prin urmare, pentru casarea cu reținere sau casarea cu trimitere o singură dată, după care casarea este numai cu reținere, nu există nicio dificultate în privința soluției pe care o pot pronunța instanțele judecătorești antereferite într-o asemenea ipoteză. În aceste condiții, nici Înalta Curte de Casație și Justiție nu poate pretinde că legea nu este previzibilă, din moment ce ipoteza considerată neconstituțională este deja reglementată în dreptul pozitiv și aplicată ca atare în privința tribunalelor/ curților de apel. Chiar dacă noul text nu prevede în mod expres că instanța va rejudeca procesul în fond, este de observat că, din modul de redactare a textului criticat, s-a consacrat, în mod implicit, casarea cu reținere subsidiară celei cu trimitere, astfel încât un atare mecanism procesual implică rejudecarea procesului.

47. Semnificația noțiunii de previzibilitate depinde într-o mare măsură de conținutul textului despre care este vorba și de domeniul pe care îl acoperă, precum și de numărul și de calitatea destinatarilor săi. Previzibilitatea legii nu se opune ideii ca persoana în cauză să fie determinată să recurgă la îndrumări clarificatoare pentru a putea evalua, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele ce ar putea rezulta dintr-o anumită faptă [Hotărârea din 15 noiembrie 1996, pronunțată în cauza *Cantoni împotriva Franței*, paragraful 35, Hotărârea din 24 mai 2007, pronunțată în cauza *Dragotiniu și Militaru-Pidhorni împotriva României*, paragraful 35, sau Hotărârea din 20 ianuarie 2009, pronunțată în cauza *Sud Fondi srl și alții împotriva Italiei*, paragraful 109].

48. Deficiența redacțională anterior relevată vizează acuratețea exprimării, fără a fi de natură să imprime actului normativ în cauză un caracter imprevizibil, întrucât destinatarii acestuia, având în vedere calitatea lor [judecători ai Înaltei Curți

de Casație și Justiție], pot cu ușurință determina sensul dispoziției normative. Astfel, redactarea textului în discuție permite determinarea soluției pe care o poate pronunța Înalta Curte de Casație și Justiție cu referire la art.397 – *Soluționarea cauzei* din Codul de procedură civilă.

49. Cu privire la critica de neconstituționalitate referitoare la faptul că este limitată posibilitatea Înaltei Curți de Casație și Justiție de a casa cu trimitere o singură dată, aceasta este o opțiune a legiuitorului, opțiune care este normativizată și în privința tribunalelor/ curților de apel pentru două ipoteze, respectiv situațiile în care instanța a cărei hotărâre este atacată cu recurs a soluționat procesul fără a intra în judecata fondului sau judecata s-a făcut în lipsa părții care a fost nelegal citată, atât la administrarea probelor, cât și la dezbaterile fondului.

50. Curtea mai reține că, prin efectul acestei dispoziții legale, dacă trimiterea nu se mai poate face instanței de apel, hotărârea dată de Înalta Curte de Casație și Justiție nu mai poate fi susceptibilă de recurs sau dacă trimiterea nu se mai realizează la prima instanță, practic, părțile nu vor mai putea exercita apelul și recursul. Însă aceste chestiuni țin de opțiunea legiuitorului. Faptul că instanța supremă este una de casație nu înseamnă că soluția pe care o poate pronunța în legătură cu soluționarea recursului poate fi numai casarea cu trimitere, ci și casarea cu reținere. Nu se poate reproșa textului nici faptul că ar putea afecta dreptul la un proces echitabil, în sensul că părțile pot fi lipsite de un grad de jurisdicție și/ sau de calea extraordinară de atac a recursului, sau principiul egalității în drepturi, în sensul că în funcție de jocul soluțiilor instanțelor judecătorești/ conduita procesuală a acestora justițiabili aflați virtual în aceeași situație juridică se vor plasa, sub aspectul regimului procesual aplicabil, în situații diferite, cu un tratament juridic diferit. În acest sens, Curtea reiterează faptul că deja în privința tribunalelor/ curților de apel există, ca regulă, soluția casării cu reținere, iar din această perspectivă soluția legislativă preconizată în privința Înaltei Curți de Casație și Justiție este chiar mai

favorabilă justițiabilului, în sensul că o singură dată va putea parcurge din noul ciclu procesual firesc și, de abia, după acest moment intervine casarea cu reținere. Totodată, Curtea subliniază caracterul obligatoriu al hotărârii de casare pentru instanțele judecătorești ale căror hotărâri au fost casate, iar acestea trebuie să se conformeze întru-totul celor dispuse pentru a evita o nouă casare a hotărârii, ceea ce ar impune reținerea cauzei spre judecare de către Înalta Curte de Casație și Justiție.

51. Reglementarea procedurii de judecată este de competența legiuitorului, conform art.126 alin.(2) din Constituție, acesta având o largă marjă de apreciere, în măsura în care se conformează dispozițiilor Constituției. Or, în raport cu criticile formulate, nu se poate susține că, prin modul în care și-a exercitat marja de apreciere, legiuitorul a încălcat art.1 alin.(5) din Constituție.

52. Examinând criticile de neconstituționalitate care vizează art.III pct.3 [cu referire la art.XVIII alin.(2) din Legea nr.2/2013] și pct.4 [cu referire la art.XVIII¹ din Legea nr.2/2013] din lege din perspectiva faptului că nu se poate determina dacă referirea la „*data intrării în vigoare a prezentei legi*” din cuprinsul acestora vizează Legea nr.2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.89 din 12 februarie 2013, sau prezenta lege supusă controlului de constituționalitate, Curtea constată că acestea **sunt întemeiate**.

53. Curtea observă că dacă art.XVIII alin.(2) din Legea nr.2/2013 este un text preexistent, asupra căruia s-a operat o modificare, art.XVIII¹ nu face parte din dreptul pozitiv, introducerea sa în corpul legii antereferite fiind o completare a acesteia. De aceea, **în primul caz**, Curtea reține că a rămas în corpul art.XVIII din Legea nr.2/2013 referirea la „*data intrării în vigoare a prezentei legi*”, tocmai pentru că nu s-a realizat nicio intervenție legislativă asupra sintagmei antereferite, aceasta rămânând din textul inițial al legii și vizând, așadar, **Legea nr.2/2013**. Astfel,

din redactarea textului se înțelege că, în procesele pornite în perioada 15 februarie 2013-31 decembrie 2018, sunt supuse recursului hotărârile pronunțate în privința cererilor privind repararea prejudiciilor cauzate prin erori judiciare, precum și în alte cereri evaluabile în bani în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv. **În schimb, în al doilea caz**, fiind vorba de un text cu totul nou, este evident că sintagma „*data intrării în vigoare a prezentei legi*” vizează **prezenta lege supusă controlului de constituționalitate**.

54. Curtea constată că folosirea procedurii legislative prin care textul de bază este modificat succesiv cu păstrarea formulei „*începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi*”, cuprinsă în legea de bază, impune concluzia potrivit căreia „*prezenta lege*” este actul de bază, întrucât actul modificator face parte integrantă din actul de bază, în temeiul art.62 din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.260 din 21 aprilie 2010. Fără o corelare, însă, a legii de bază cu legea de modificare se ajunge la retroactivarea noii ipoteze normative, rezultate din modificarea operată, înțelegându-se, din modul de redactare a textului, că noua formulă legislativă se va aplica situațiilor juridice încheiate sub imperiul vechii reglementări, ceea ce este contrar art.15 alin.(2) din Constituție. De aceea, o asemenea modalitate de redactare a actelor normative nu poate fi acceptată prin prisma art.1 alin.(5) din Constituție în componenta sa privind calitatea actelor normative. Este, de asemenea, inadmisibil ca, în corpul uneia și aceleiași legi, aceeași sintagmă cuprinsă în două articole succesive, aflate, la rândul lor, într-o strânsă conexiune logică și juridică, să aibă două înțelesuri diferite. Prin urmare, având în vedere corelația existentă între art.XVIII alin.(2) din Legea nr.2/2013 și Decizia Curții Constituționale nr.369 din 30 mai 2017, prin care s-a constatat neconstituționalitatea sintagmei „*precum și în alte cereri evaluabile în bani în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv*” cuprinsă în textul antereferit, precum și

diferențele de sens date aceleiași sintagme din cuprinsul aceleiași legi, legiuitorul, în cazul de față, trebuia să realizeze o necesară clarificare a conținutului textelor menționate mai ales din perspectiva aplicării lor în timp.

55. În lipsa acestor clarificări și ținând cont de antiteza relevată între înțelesul diferit conferit celor două sintagme identice, precum și tehnica legislativă deficitară, Curtea constată că, din modul de redactare a dispozițiilor **art.III pct.3 din lege, „data intrării în vigoare a prezentei legi” din cuprinsul acestora vizează Legea nr.2/2013**, ceea ce înseamnă că, în procesele pornite începând cu data de 15 februarie 2013, hotărârile pronunțate în *„cererile privind repararea prejudiciilor cauzate prin erori judiciare, precum și în alte cereri evaluabile în bani în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv”* sunt supuse recursului. Într-un atare context normativ rezultă că, în aceste materii, sunt supuse recursului hotărârile pronunțate **atât anterior, cât și ulterior** intrării în vigoare a prezentei legi supuse controlului de constituționalitate, atât în procesele începute anterior, cât și ulterior intrării în vigoare a acesteia. În consecință, Curtea reține că reglementarea criticată este lipsită de acuratețe în privința transpunerii din punct de vedere normativ, pe de o parte, a principiului neretroactivității legii civile și, pe de altă parte, a efectelor deciziilor Curții Constituționale, ceea ce este *ab initio* contrar art.1 alin.(5) din Constituție.

56. Astfel, acest mod de redactare a textului legal analizat conferă normei procedural civile caracter retroactiv, în sensul că hotărârile definitive pronunțate până la data de 19 iulie 2017, așadar, în cauze deja finalizate anterior publicării Deciziei Curții Constituționale nr.369 din 30 mai 2017, cu referire la cererile evaluabile în bani în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv, sau pronunțate anterior intrării în vigoare a prezentei legi supuse controlului de constituționalitate, cu referire la cererile privitoare la eroarea judiciară, ar urma să fie supuse unei noi căi extraordinare de atac, respectiv recursul, inexistente la data pronunțării hotărârii;

în aceste condiții, norma juridică contravine art.1 alin.(5) în componenta sa privind securitatea raporturilor juridice și art.15 alin.(2) din Constituție.

57. Totodată, textul, astfel cum este redactat, nu ține cont de situația hotărârilor pronunțate între data publicării Deciziei Curții Constituționale nr.369 din 30 mai 2017, respectiv 20 iulie 2017, și data intrării în vigoare a legii supuse controlului de constituționalitate. Prin această decizie, Curtea a stabilit că, efect al constatării neconstituționalității sintagmei „*precum și în alte cereri evaluabile în bani în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv*”, cuprinse în art.XVIII alin.(2) din Legea nr.2/2013, în condițiile prorogării de la aplicare, până la 1 ianuarie 2019, a dispozițiilor art.483 alin.(2) din Codul de procedură civilă, este acela că, de la data publicării acestei decizii în Monitorul Oficial al României, urmează a se aplica prevederile art.XVIII alin.(2) din Legea nr.2/2013 în sensul că sunt supuse recursului toate hotărârile pronunțate, **după publicarea acestei decizii în Monitorul Oficial al României**, în cererile evaluabile în bani, mai puțin cele exceptate după criteriul materiei, prevăzute expres în tezele cuprinse de art.XVIII alin.(2) din Legea nr.2/2013.

58. Prin urmare, sub aspectul efectelor deciziei pronunțate, Curtea a stabilit că indiferent de data introducerii cererii formulate sub imperiul noului Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească privind cererile evaluabile în bani în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv devine susceptibilă de recurs dacă a fost pronunțată după publicarea deciziei Curții Constituționale [20 iulie 2017]. Din textul analizat, se înțelege că toate hotărârile pronunțate anterior intrării în vigoare a prezentei legi supuse controlului de constituționalitate devin susceptibile de recurs în baza acesteia, ceea ce echivalează cu încălcarea atât a art.1 alin.(5) și art.15 alin.(2), cât și a art.147 alin.(4) din Constituție. Or, o lege nu poate conferi retroactiv o asemenea cale de atac, din contră, ea urmând a se exercita în temeiul și baza Deciziei Curții Constituționale nr.369 din 30 mai 2017. În caz contrar, are loc o

retroactivare a legii coroborată cu o neregnoaștere a efectelor deciziei Curții Constituționale, ceea ce înseamnă că sunt încălcate prevederile art.1 alin.(5), art.15 alin.(2) și art.147 alin.(4) din Constituție.

59. Criteriul ce trebuie luat în seamă și care ține de esența art.15 alin.(2) din Constituție raportat la aplicarea în timp a reglementărilor referitoare la căile de atac este data pronunțării hotărârii judecătorești. Astfel, în temeiul textului constituțional antereferit, legiuitorul poate supune hotărârea judecătorească unor căi de atac stabilite ca atare prin lege până la momentul pronunțării hotărârii judecătorești. În schimb, legiuitorului îi este interzis să supună hotărârile judecătorești unor noi căi de atac reglementate după pronunțarea acestora. Aceeași regulă se aplică atât căilor ordinare, cât și extraordinare de atac, ambele categorii de căi de atac urmând să își păstreze aceeași configurație juridică de la data stabilită drept reper de către legiuitor [a se vedea, în acest sens, Decizia nr.377 din 21 mai 2017, par.86]. Prin urmare, Curtea constată că hotărârile prevăzute de art.483 alin.(1) din Codul de procedură civilă, pronunțate în perioada cuprinsă între 20 iulie 2017 și data intrării în vigoare a legii supuse controlului de constituționalitate cu privire la „*alte cereri evaluabile în bani în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv*”, sunt supuse recursului numai în temeiul legii existente în acest interval temporar, în configurația rezultată ca urmare a deciziei Curții Constituționale.

60. Curtea constată că, prin Decizia nr.52 din 18 iunie 2018, nepublicată încă la data publicării prezentei decizii în Monitorul Oficial al României, Partea I, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a stabilit că „*în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art.27 din Codul de procedură civilă, cu referire la art.147 alin.(4) din Constituția României, efectele Deciziei Curții Constituționale nr.369 din 30 mai 2017 se produc cu privire la hotărârile judecătorești pronunțate după publicarea acesteia în Monitorul Oficial al României, în litigiile evaluabile în bani de până la 1.000.000 lei inclusiv, pornite*

ulterior publicării deciziei (20 iulie 2017)”. Prin urmare, Înalta Curte de Casație și Justiție a condiționat aplicarea Deciziei Curții Constituționale de pornirea procesului civil după publicarea acesteia.

61. Or, art.147 alin.(4) din Constituție este, în privința normelor procedurale, de imediată aplicare, având caracter sancționatoriu. Prin urmare, în interpretarea acestui text constituțional raportat la normele de procedură civilă, Curtea constată că acesta se aplică atât situațiilor pendinte, cât și celor ce se vor naște în viitor, sfera de aplicare a art.147 alin.(4) din Constituție neputând fi condiționată de faptul că procesul civil a fost pornit anterior sau ulterior publicării Deciziei Curții Constituționale nr.369 din 30 mai 2017. Mai mult, Curtea reține că, în mod constant, în practica sa jurisdicțională precizează **efectele de ordin constituțional ale deciziilor sale** [a se vedea, cu titlu exemplificativ, Decizia nr.62 din 18 ianuarie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.104 din 12 februarie 2007, Decizia nr.223 din 13 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.256 din 18 aprilie 2012, Decizia nr.895 din 17 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.84 din 4 februarie 2015, par.28, sau Decizia nr.51 din 16 februarie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.190 din 14 martie 2016, par.52], sens în care în paragraful 32 al Deciziei nr.369 din 30 mai 2017 a stabilit, în mod expres, **efectele de ordin constituțional** ale acesteia asupra cauzelor pendinte. Având în vedere dimensiunea constituțională a demersului instanței constituționale, rezultă că instanțele judecătorești nu pot înlătura efectele deciziei Curții Constituționale expres indicate în corpul acesteia, pentru că ar încălca sfera exclusivă de competență a Curții Constituționale, revenindu-le în schimb obligația de a le aplica în mod corespunzător în cauzele cu care sunt învestite.

62. În acest context, Curtea subliniază că Înalta Curte de Casație și Justiție nu are competența să se pronunțe în legătură cu efectele deciziei Curții

Constituționale sau să dea dezlegări obligatorii care contravin deciziilor Curții Constituționale [a se vedea Decizia Curții Constituționale nr.206 din 29 aprilie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.350 din 13 iunie 2013, sau Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală nr.1 din 8 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.329 din 16 aprilie 2018, prin care s-a statuat că „Efectele deciziilor Curții Constituționale nu pot fi interpretate, în procesul de aplicare a legii, de către alte instituții ale statului, întrucât un atare demers ar genera o știrbire a competenței sale exclusive în materie. Prin urmare, instanțele judecătorești nu trebuie să interpreteze efectul deciziei, ci să aplice acea decizie într-un mod conform considerentelor sale la cazul dedus judecării, demers pe deplin posibil și în speța de față”] și, pe această cale, în mod expres sau implicit, să infirme, să altereze sau să limiteze efectele acestora. În caz contrar, spectrul neconstituționalității interpretării date fie efectelor deciziei Curții Constituționale fie normei juridice cu încălcarea deciziei Curții Constituționale va deveni actual, cu consecința, restabilirii, pentru viitor, de către instanța constituțională a efectului general obligatoriu al deciziei sale [a se vedea și Decizia nr.206 din 29 aprilie 2013].

63. În consecință, Curtea reține că, în urma pronunțării și publicării Deciziei nr.369 din 30 mai 2017, în privința art.XVIII alin.(2) din Legea nr.2/2013 nu devin incidente prevederile art.27 din Codul de procedură civilă, potrivit căroră „Hotărârile rămân supuse căilor de atac, motivelor și termenelor prevăzute de legea sub care a început procesul”, pentru că neconstituționalitatea este o sancțiune de drept constituțional care se aplică imediat situațiilor pendinte. Astfel, nu se poate ajunge la concluzia că decizia Curții s-ar aplica numai proceselor pornite după publicarea sa, caz în care, în mod evident, hotărârea susceptibilă a fi recurată este pronunțată după publicarea deciziei. Art.27 din Cod constituie o normă de procedură de natură legală și nu poate restrânge sfera de

aplicare a art.147 alin.(4) din Constituție. Acceptarea unei asemenea teze ar echivala cu prevalența unei norme legale față de una de rang constituțional și s-ar înfrânge în mod indirect efectul imediat și general obligatoriu al deciziei Curții Constituționale. Or, într-un stat de drept toate autoritățile publice, atât în aplicarea, cât și în interpretarea normelor infraconstituționale, trebuie să respecte deciziile Curții Constituționale din moment ce acestea materializează și explicitează exigențele Constituției.

64. În continuare, Curtea reține că, în privința hotărârilor pronunțate **ulterior intrării în vigoare a prezentei** legi supuse controlului de constituționalitate, nu se poate determina, din conținutul normei analizate, dacă aceasta se referă la *procesele începute anterior și/sau ulterior intrării în vigoare a legii supuse controlului de constituționalitate* sau ambele situații; cu alte cuvinte nu se poate cunoaște dacă ea este derogatorie de la regula enunțată în art.27 din Codul de procedură civilă. În acest sens, Curtea constată că art.27 din Codul de procedură civilă este un text de principiu, care reglementează o regulă pe care legiuitorul a stabilit-o pentru desfășurarea procesului civil, și anume ca hotărârile să rămână supuse căilor de atac, motivelor și termenelor prevăzute de legea sub care a început procesul. Este evident că legiuitorul poate stabili derogări de la o asemenea regulă de procedură, cu condiția respectării principiului neretroactivității legii, în sensul ca indiferent de data începerii procesului, **hotărârile să fie supuse căilor de atac existente la momentul pronunțării lor, aceasta din urmă teză fiind singura de ordin constituțional.** Precizarea pe cale legislativă a raportului existent între norma analizată în ipoteza hotărârilor pronunțate **ulterior intrării în vigoare a prezentei legi supuse controlului de constituționalitate** cu art.27 din Codul de procedură civilă este cu atât mai necesară cu cât în existența normativă a dispozițiilor art.XVIII alin.(2) din Legea nr.2/2013 a intervenit o decizie a Curții Constituționale care privește și aplicarea în timp a acestora. **În aceste condiții, Curtea constată că textul**

legal criticat este neclar, imprecis redactat și lipsit de previzibilitate, contrar art.1 alin.(5) din Constituție.

65. Dacă, în schimb, în privința art.III pct.3 din lege, contrar celor arătate la par.53 al prezentei decizii, s-ar înțelege că „*data intrării în vigoare a prezentei legi*” **vizează prezenta lege supusă controlului de constituționalitate**, atunci, prin modificarea realizată, se produce un efect abrogator asupra art.XVIII alin.(2) din Legea nr.2/2013 în privința proceselor pornite în perioada 15 februarie 2013 și până la intrarea în vigoare a acestei legi, ceea ce înseamnă că în privința hotărârilor pronunțate ca urmare a acestor procese nu mai este reglementată, din punct de vedere al tehnicii legislative, calea de atac a recursului, din moment ce norma nu mai este activă pentru procesele pornite în această perioadă. În aceste condiții, pentru a determina dacă și care anume dintre hotărâri sunt susceptibile de recurs în privința proceselor menționate, ar trebui realizată o aplicare a dispozițiilor art.27 din Codul de procedură civilă sau a Deciziei Curții Constituționale nr.369 din 30 mai 2017, după caz, pentru a se ajunge la aplicarea art.XVIII alin.(2) din Legea nr.2/2013 în varianta sa redacțională anterioară modificării operate prin legea supusă controlului de constituționalitate. Prin urmare, și această ipoteză de lucru demonstrează faptul că legea adoptată suferă din punct de vedere al calității sale, destinatarul normei trebuind să apeleze în mod constant la coroborări și interpretări succesive ale normelor de procedură și a deciziei Curții Constituționale antereferite. În aceste condiții, revine legiuitorului competența și, totodată, obligația, de a redacta textul analizat într-o manieră clară, nesusceptibilă de interpretări, cu respectarea cerințelor de tehnică legislativă.

66. Nu în ultimul rând, Curtea reține că intervenția legislativă operată vizează nu numai hotărârile susceptibile de recurs referitoare la cererile evaluabile în bani în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv, ci și cele ce privesc eroarea judiciară. Prin urmare, și cu privire la aceste din urmă cereri legiuitorul trebuie să

aducă clarificări similare în cuprinsul art.XVIII alin.(2) din Legea nr.2/2013. **În acest caz, din redactarea textului legal antereferit trebuie să rezulte în mod clar dacă este o derogare de la art.27 din Codul de procedură civilă, iar dacă nu este o derogare, legiuitorul trebuie să confere textului o variantă redacțională fără elemente contradictorii**, care să nu dea naștere unei eventuale practici judiciare neunitare.

67. În privința art.III pct.4 din lege, Curtea reține că, din redactarea sa, se înțelege că „*data intrării în vigoare a prezentei legi*” se referă la legea supusă controlului de constituționalitate, astfel încât, de la această dată, competența de a soluționa recursurile în privința cererilor evaluabile în bani în valoare de până la până la/ peste 200.000 lei se partajează între curțile de apel și Înalta Curte de Casație și Justiție. Aceasta se aplică hotărârilor susceptibile de recurs pronunțate de la data intrării în vigoare a legii supuse controlului de constituționalitate. Potrivit alineatului (1), această partajare a competenței vizează procesele pornite de la data intrării în vigoare a legii supuse controlului de constituționalitate, iar, potrivit alineatului (2), aceasta se va aplica și proceselor începute în perioada cuprinsă între 15 februarie 2013 și data intrării în vigoare a legii supuse controlului de constituționalitate. Rezultă că partajarea de competență vizează hotărârile supuse recursului pronunțate ulterior intrării în vigoare a prezentei legi supuse controlului de constituționalitate, atât în procesele începute anterior, cât și ulterior intrării în vigoare a acesteia, nedispunând nimic cu privire la hotărârile supuse recursului pronunțate în perioada 20 iulie 2017 și data intrării în vigoare a prezentei legi. Prin urmare, s-ar înțelege că judecarea tuturor cererilor de recurs revine Înaltei Curți de Casație și Justiție.

68. Curtea constată că, având în vedere faptul că cvasi-majoritatea cererilor evaluabile în bani vizează pretenții sub 1.000.000 lei, pentru a nu afecta caracterul echitabil al procedurilor judiciare prin supraaglomerarea și îngreunarea activității instanței supreme cu judecarea unor astfel de cereri și

în lipsa altor mecanisme de surmontare a acestor dificultăți, legiuitorul a optat pentru o partajare de competență între curțile de apel și înalta Curte de Casație și Justiție. Însă, această soluție legislativă, prevăzută de legea criticată, vizează numai soluționarea recursurilor formulate în privința hotărârilor susceptibile a face obiectul acestora pronunțate ulterior intrării în vigoare a prezentei legi supuse controlului de constituționalitate, atât în procesele începute anterior, cât și ulterior intrării în vigoare a acesteia, urmând ca recursurile formulate în privința hotărârilor susceptibile a face obiectul acestora în urma Deciziei Curții Constituționale nr.369 din 30 mai 2017 în procesele începute după intrarea în vigoare a noului Cod de procedură civilă să fie judecate de către Înalta Curte de Casație și Justiție. **Prin urmare, Curtea constată că legiuitorul nu a fost consecvent scopului și rațiunii de reglementare avute în vedere pentru realizarea acestei partajări de competențe între instanțe judecătorești aflate pe diferite nivele ierarhice, ignorând situația recursurilor formulate în privința hotărârilor susceptibile a face obiectul acestora în urma Deciziei Curții Constituționale nr.369 din 30 mai 2017. În consecință, Curtea reține că, dacă legiuitorul a ales această soluție legislativă în privința recursurilor formulate împotriva hotărârilor pronunțate după intrarea în vigoare a prezentei legi supuse controlului de constituționalitate, este necesară, pentru aceleași rațiuni, o continuitate de opțiune a acestuia în sensul partajării competenței de judecată și în privința recursurilor formulate împotriva hotărârilor judecătorești pronunțate după data de 20 iulie 2017.** O asemenea partajare, printr-un act normativ, a competenței de judecată a cererilor de recurs formulate nu încalcă art.15 alin.(2) din Constituție, reconfigurarea normelor de competență fiind o expresie a dispozițiilor art.126 alin.(2) din Constituție, potrivit căroră „*Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege*”. Având în vedere cele de mai sus, **Curtea constată că art.III pct.4 [cu referire la art.XVIII¹] din lege**

contravine art.1 alin.(5) din Constituție, care consacră securitatea juridică a persoanei, concept care se definește ca un complex de garanții de natură sau cu valențe constituționale inerente statului de drept, în considerarea căroră legiuitorul are obligația constituțională de a asigura atât o stabilitate firească dreptului, cât și valorificarea în condiții optime a drepturilor și libertăților fundamentale.

69. Pentru considerentele arătate, în temeiul art.146 lit.a) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.11 alin.(1) lit.A.a), al art.15 alin.(1) și al art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Respinge, ca neîntemeiată, obiecția de neconstituționalitate formulată și constată că dispozițiile art.I pct.37 [cu referire la art.402 din Codul de procedură civilă] și pct.58 [cu referire la art.497 din Codul de procedură civilă] din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

2. Admite obiecția de neconstituționalitate formulată și constată că art.III pct.3 [cu referire la art.XVIII alin.(2) din Legea nr.2/2013] și pct.4 [cu referire la art.XVIII¹ din Legea nr.2/2013] din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative sunt neconstituționale.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României, președinților celor două Camere ale Parlamentului și prim-ministrului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 4 iulie 2018.